

Voorbeelden bij de Gedragscode gemeenteraad West Betuwe

Artikel 2: Voorkomen van belangenverstrengeling

VOORBEELD 1

Een raadslid¹ is voorzitter van een tennisvereniging. Mag het raadslid zijn raadslidmaatschap combineren met dit voorzitterschap?

Antwoord

Ja. Artikel 13 van de Gemeentewet verbiedt de combinatie van deze functies niet. Artikel 2.4 van de gedragscode wordt dus niet overtreden door het combineren van deze functies. De functie moet wel worden gemeld en de griffier moet zorg dragen voor bekendmaking van deze nevenactiviteit.

Variant 1

De Sportnota wordt behandeld in de raad. Mag dit raadslid meestemmen?

Antwoord

Ja. In de Sportnota worden beslissingen voorgelegd die alle sporten betreffen. Er treedt dus geen verstrengeling van belangen op als dit raadslid mee doet aan de besluitvorming in de raad. Kennis bij raadsleden over sport is van groot belang om kwalitatief goede besluiten over sport te nemen voor de gemeente. Het is dus van belang dat hij meedoet in de besluitvorming. De redenatie 'bij twijfel niet meestemmen' gaat niet altijd op. Het ligt in de kern van de taak van een raadslid om te stemmen. Hij mag dus slechts in een beperkt aantal - in de wet genoemde gevallen - niet meestemmen. Meestemmen mag niet als het belang van een raadslid ('of een individu of organisatie waarbij hij een persoonlijke betrokkenheid bij heeft') wordt verstrengeld met het algemeen belang. In alle andere gevallen is het devies gewoon te stemmen.

Variant 2

De raad moet besluiten over uitbreiding van tennisvelden. Ook de club waar het raadslid voorzitter van is wordt genoemd. Mag hij meestemmen?

Antwoord

Nee, artikel 2.4 van de gedragscode verbiedt het raadslid mee te stemmen. De club is één van de (duidelijke) belanghebbenden in dit besluit; dus een verstrengeling van belangen is aan de orde: het belang van de club dat hij geacht wordt te dienen als voorzitter enerzijds en het belang van de gemeente bij het al dan niet uitbreiden van de velden.

Het raadslid mag een ander lid van de fractie het woord laten voeren op dit dossier. Maar het gaat bij het voorkomen van de mogelijkheid om de besluitvorming te beïnvloeden niet alleen over het overdragen van het woordvoerderschap op dit dossier. Het raadslid/de voorzitter van de tennisclub mag op grond van artikel 2.4 van de gedragscode ook intern het standpunt van de fractie niet beïnvloeden over de uitbreiding van de velden. Omdat de burger niet kan controleren of hij dat ook daadwerkelijk niet heeft gedaan, is het zaak dat alle fractieleden er op toezien dat ook in de interne oordeels- en besluitvorming dit duidelijk is.

¹ Hetgeen voor raadsleden wordt beschreven geldt ook voor burgerleden.

Als het raadslid/de voorzitter tegen de uitbreiding van velden van zijn eigen club zou stemmen, dan is toch voor de burger te zien dat hij zijn raadswerk en zijn 'tenniswerk' scheidt? Ook dan mag het raadslid grond van artikel 2.4 van de Gedragscode niet meestemmen. Wellicht komt het de tennisclub om redenen die niet bekend zijn, veel beter uit als de uitbreiding bij een andere club geschiedt. Dan zou het weliswaar lijken alsof hij in het belang van de gemeente (en niet van de club) zou stemmen, maar hij doet dat feitelijk niet. Stemgedrag is dus niet relevant in deze situatie.

Variant 3

De raad moet besluiten over uitbreiding van tennisvelden. Tennisclub X wordt genoemd als kandidaat. Het kind van een raadslid (niet zijnde de voorzitter van de tennisclub) zit op tennisclub X. Mag het raadslid meestemmen?

Antwoord

Ja, het raadslid mag gewoon meestemmen. De relatie tussen het raadslid en de tennisclub is niet van dien aard dat er sprake of dreiging is van een onwenselijke verstrengeling van persoonlijk belang met het algemeen belang. Zie ook de opmerking onder variant 1 van bovenstaand voorbeeld.

VOORBEELD 2

Een raadslid is tevens zzp-er. Hij verzorgt als trainer onder meer trainingen 'De klant is koning'. Het klantcontactcentrum van de gemeente West Betuwe vraagt hem deze training te verzorgen voor de medewerkers. Mag hij de opdracht aannemen?

Antwoord

Nee, hij mag deze opdracht niet aannemen. De Gemeentewet verbiedt raadsleden in artikel 15 bepaalde overeenkomsten aan te gaan en bepaalde handelingen te verrichten. In bovenstaande situatie is artikel 15 lid 1 onder d van de Gemeentewet van toepassing. Dat betekent dat het aannemen van de opdracht een overtreding van de gemeentewet is.

Variant 1

Het raadslid gaat niet zelf voor de groep staan, maar huurt iemand in die dat namens zijn éénmansbedrijf doet?

Antwoord

Nee, ook dan mag hij de klus niet aannemen, op grond van artikel 15, lid 1 onder d, onderdeel 1e van de Gemeentewet. Het feit dat zijn bedrijf de overeenkomst rechtstreeks aangaat, maakt dat dit artikel van toepassing is. Het aannemen van de klus is een overtreding van de Gemeentewet.

Variant 2

En als hij de opdracht nu vrijwillig doet, dus zonder daarvoor een betaling te krijgen?

Antwoord

Nee, ook dan geldt dat hij de opdracht niet mag aannemen. Het gaat in dit artikel om het aangaan van een overeenkomst. Of daar wel of niet voor betaald wordt doet niet ter zake. Dat het raadslid niet wordt betaald is voor derden niet zichtbaar en kan om die reden toch de schijn van belangenverstrengeling opleveren. Het aannemen van de opdracht is een overtreding van de Gemeentewet.

Variant 3

Een trainingsbureau heeft de opdracht van de gemeente gekregen om de training 'De klant is koning' te verzorgen voor de medewerkers van het klantcontactcentrum. Dit bureau vraagt het raadslid/tevens zzp-er de training te verzorgen. Mag dit raadslid de klus aannemen?

Antwoord

Nee. De overeenkomst met de gemeente wordt weliswaar niet rechtstreeks aangegaan, maar via het trainingsbureau. 'Middellijk' verricht het raadslid dus wel (betaald) werk voor de gemeente. Het aannemen van de klus is een overtreding van de Gemeentewet.

VOORBEELD 3

Een raadslid is ook leerlingbegeleider en weet om die reden veel over jeugdzorg. Mag hij woordvoerder in de raad zijn op dit onderwerp?

Antwoord

Ja, dat mag. Het is van belang dat raadsleden kennis hebben over wat zich afspeelt in de maatschappij. Mede daarom wordt een combinatie van functies slechts zelden uitgesloten bij wet. Het raadslid mag alleen niet het standpunt van de fractie (en de raad) dusdanig beïnvloeden dat het onterecht positief uitpakt voor zijn eigen werkgever.

In de praktijk komen veel verschillende situaties voor waarin een raadslid in zijn andere functie betrokken kan zijn bij het verrichten van werk in opdracht voor de gemeente. Het is verstandig iedere situatie goed te analyseren en bij twijfel hierover advies in te winnen bij de griffier.

VOORBEELD 4

Een wijkcomité in Waardenburg zet zich vrijwillig in voor een leefbare en veilige buurt. Dit comité werkt samen met professionele partijen/partners die hetzelfde doel nastreven, namelijk de gemeente, politie, woningcorporatie, het welzijnswerk en zorginstellingen. Het comité is dialoogpartner van de genoemde professionele organisaties. Mag een raadslid voorzitter of lid zijn van een wijkcomité?

Antwoord

De wetgever sluit dit niet expliciet uit. Het gaat hierbij meer om de vraag of het een wenselijke situatie is. Als volksvertegenwoordiger ben je er voor de hele gemeente, niet alleen voor de wijk. Als een raadslid in een wijkcomité actief is en in de raad vervolgens meepraat over die wijk, wordt de schijn van het behartigen van deelbelangen gewekt. Dit is onwenselijk. Daarnaast wordt het eigen raadswerk ook nodeloos ingewikkeld gemaakt doordat er verwarring wordt gezaaid over de eigen rol. Dit is ook verwarrend voor de andere leden van het comité. Het als toehoorder aanwezig zijn in het wijkcomité zonder deel te nemen aan de beraadslagingen is mogelijk. Hierbij is het belangrijk dat het raadslid dit zelf ook expliciet kenbaar maakt.

VOORBEELD 5

De gemeente heeft een ICT-project dat wordt aanbesteed. De gunning van het project is in handen van het college. De zoon van een raadslid schrijft met zijn bedrijf in voor dit project. Mag dit?

Antwoord

Ja, dat mag. Zolang het aanbestedingstraject wordt aangestuurd door het college, is de schijn van belangenverstrengeling aan de kant van het raadslid minimaal. Voorwaarden zijn dat het raadslid zich verre houdt van eventuele (formele of informele) besprekingen over het betreffende ICT-project én dat

het raadslid geen informatie deelt met zijn/haar zoon die zijn kansen zou kunnen vergroten. Overigens wordt opgemerkt dat de schijn van belangenverstremgeling niet helemaal te vermijden is, omdat het voor derden niet te controleren is of het raadslid zich aan deze voorwaarden houdt.

VOORBEELD 6

Een raadslid wordt door een inwoner gevraagd hem te vergezellen naar een gesprek met de wethouder Sociale Zaken over het besluit hem te korten op de bijstandsuitkering. Het betreffende raadslid verricht voor zijn dagelijkse werkzaamheden geen juridische adviserend werk en wordt niet voor zijn bijstand betaald. Mag het raadslid de betreffende burger vergezellen en het woord voeren tijdens dit gesprek?

Antwoord

Liever niet. De handeling van dit raadslid raakt de rol van adviseur. Het als raadslid optreden als adviseur van een burger in een geschil met de gemeente zou derhalve gekwalificeerd kunnen worden als een verboden handeling. Derhalve is het zaak dat het raadslid zich uitermate terughoudend opstelt. Als het raadslid vermoedt dat de burger in kwestie onrecht is aangedaan, staan hem/haar andere kanalen ter beschikking om aandacht te vragen voor het betreffende dossier, zoals het stellen van vragen aan het college op een gepaste manier.

VOORBEELD 7

Mag de gemeente bij een bloemenzaak een boeket bloemen bestellen voor het afscheid van een medewerker als bij de betreffende bloemenzaak een raadslid in dienst is.

Antwoord

Ja, dat mag als het raadslid niet de eigenaar van de bloemenzaak is, maar uitsluitend een medewerker van de bloemenzaak. De Gemeentewet verbiedt raadsleden in artikel 15 bepaalde overeenkomsten aan te gaan en bepaalde handelingen te verrichten. Als medewerker gaat het raadslid de overeenkomst niet aan, maar de rechtspersoon waarbij hij/zij in dienst is.

Artikel 3: Informatie

VOORBEELD 1

De raad heeft het voornemen om de bestemming van een gebied te wijzigen zodat het mogelijk wordt om in dat gebied huizen te bouwen. Verschillende commerciële partijen en andere belanghebbenden hebben hier een stevige lobby voor gevoerd en zijn verheugd dat de raad het serieus in overweging neemt. Het college heeft besloten het dossier geheim te verklaren en de raad heeft dit bekrachtigd. Er wordt in de pers echter regelmatig over het dossier geschreven. Vaak zit men er maar weinig naast, wat er op duidt dat er wellicht door een of meerdere raadsleden gepraat wordt met journalisten. Een raadslid is van mening dat het geheim behandelen van deze kwestie niet langer opportuun is. 'Alles ligt toch al op straat'. Mag hij ingaan op het verzoek van een journalist om met hem over het dossier te spreken?

Antwoord

Nee, het spreken met anderen over deze kwestie is een overtreding van artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht (lekken van geheime informatie) en van artikel 3.1 van de gedragscode. Alleen het bestuursorgaan dat de geheimhouding heeft opgelegd (in dit geval het college) of het orgaan dat de

geheimhouding heeft bekrachtigd (de raad) kan het geheime karakter van de stukken opheffen. Zolang dat niet is gebeurd, ook al is de meeste informatie in de krant verschenen, is het spreken over de kwestie een schending van de geheimhoudingsplicht.

VOORBEELD 2

Een raadslid stuurt het volgende twitterbericht: '@voetbalclub Varik-Heesselt; Ik zit hier in een besloten vergadering over de toekenning subsidies. Het is spannend. #bezuinigen-altijd-moeilijk'. Mag het raadslid dit doen?

Antwoord

Nee. In een besloten vergadering worden zaken vertrouwelijk besproken. Een twitterbericht als dit is dus een overtreding van artikel 3.1 van de gedragscode.

VOORBEELD 3

Het is nog niet bekend gemaakt wanneer de inschrijving voor de nieuwe huizen in een recent ontwikkeld gebied van start zal gaan. Een raadslid schat in dat met een beetje goede wil van politiek en ambtenarij dit waarschijnlijk midden in de zomer zal plaatsvinden. Zijn zus wil graag wonen in dat gebied. Mag hij zijn zus waarschuwen niet in die periode op zomervakantie te gaan, zodat zij als eerste kan inschrijven?

Antwoord

Nee, het waarschuwen van zijn zus is in overtreding met artikel 3.2 van de gedragscode. Deze inschatting kan alleen gemaakt worden door een persoon die veel voorkennis heeft. Dit raadslid heeft beschikking over informatie die andere burgers niet hebben wat hem een informatievoorsprong geeft. Dit aanwenden ten bate van zijn zus is een verstrengeling van belangen.

Artikel 4: Geschenken

VOORBEELD 1

Raadsleden krijgen van het filmtheater een kaart waarmee 5 voorstellingen kunnen worden bezocht in de huidige bestuursperiode. Mag deze kaart geaccepteerd worden?

Antwoord

Nee, het aannemen van de kaart, is een overtreding van artikel 4.1 van de gedragscode. Een dergelijke kaart is een gericht geschenk.

Variant 1

Alleen de raadsleden die Kunst en Cultuur in hun portefeuille hebben, krijgen de kaart aangeboden. Het is voor het raadswerk goed om te weten hoe het reilt en zeilt bij het theater. Mag deze kaart geaccepteerd worden?

Antwoord

Nee, het aannemen van de kaart, is ook nu een overtreding van artikel 4.1 van de gedragscode. Het is 'om te weten hoe het reilt en zeilt' bij het theater voor deze raadsleden niet noodzakelijk een kaart te hebben en het accepteren van een dergelijke gift roept mogelijk wel de schijn van corruptie op. De raad kan zich in dit geval op een andere manier op de hoogte stellen, zoals het afleggen van een

werkbezoek met een duidelijk werkprogramma. De kaarten dienen dus terug te worden gestuurd conform artikel 4.4 van de gedragscode.

Variant 2

Een ambtenaar van de afdeling Communicatie heeft van het theater 20 vrijkaartjes gekregen om een filmmarathonweekeind bij te wonen dat door hen wordt georganiseerd. De gemeente heeft de marathon gesubsidieerd. De mail die aan alle politieke ambtsdragers wordt gestuurd, eindigt met 'Wie wil? 1 kaartje per persoon'. Mag een raadslid dit kaartje accepteren?

Antwoord

Nee, dat zou in overtreding zijn met artikel 4.1 van de gedragscode. Het kaartje is een geschenk. Vervolgvraag: Is dit dan geen uitnodiging voor relaties? Antwoord: Nee, dit is geen formele uitnodiging. De redenatie om deze wel te accepteren zou kunnen zijn dat de gemeente financieel heeft bijgedragen aan dit festival en dat dit kaartje dus gezien kan worden als een uitnodiging van het theater aan zijn relaties. Maar kijkend naar artikel 4.4 van de gedragscode moet geconcludeerd worden dat een mail van een ambtenaar van de afdeling Communicatie met de afsluiting 'Wie wil? 1 kaartje per persoon' niet gezien kan worden als een gerichte uitnodiging van het theater aan zijn relaties, noch van een uitnodiging van het college van B&W aan de politieke ambtsdragers.

VOORBEELD 2

Een raadslid heeft een lezing gegeven op een bewonersbijeenkomst. Na afloop krijgt hij een bos bloemen. Mag hij die aannemen?

Antwoord

Ja, de bos bloemen kan gezien worden als een geschenk dat uit hartelijkheid wordt gegeven en waarvan het niet accepteren de gever op dat moment ernstig in verlegenheid zou brengen. Het is bovendien niet het type geschenk dat de schijn van corruptie opwekt. Situaties zoals deze komen regelmatig voor. Politieke ambtsdragers staan veel op podia en krijgen vaak als dank bloemen, boeken(bonnen), flessen wijn, pennen, T-shirts en petjes met opdrukken, presse-papiers, koffiemokken en andere type geschenken uit de categorie 'kleine giften'. In veel van dergelijke situaties is het weigeren (hoewel dat de voorkeur heeft) praktisch onmogelijk zonder de gever in verlegenheid te brengen.

Artikel 5: uitnodigingen

VOORBEELD 1

De raad krijgt van de directie van een lokale onderneming een uitnodiging om de presentatie bij te wonen van de nieuwe uitbreidingsplannen. Daarbij zal ook een diner plaatsvinden met West Betuwse ondernemers. Mag de raad de uitnodiging accepteren?

Antwoord

Ja, de raadsleden mogen in principe ingaan op dit verzoek. Het is noodzakelijk voor het raadswerk dat de raadsleden geïnformeerd worden. Niet alleen door gesubsidieerde organisaties, ook door commerciële partijen of andere belanghebbenden. Dergelijke uitnodigingen bieden raadsleden de mogelijkheid geïnformeerd te worden. Vaak gaat een dergelijk bezoek gepaard met een luxere aankleding van het werkbezoek, zoals een georganiseerde lunch of diner en door de organisatie

geregeld vervoer. Doorgaans levert het accepteren hiervan geen overtreding van de gedragscode op. Aan de mate van luxe die nog geaccepteerd kan worden, zitten uiteraard grenzen. Alvorens op het verzoek in te gaan, is het verstandig dat een raadslid zich hiervan rekenschap geeft.

Artikel 7: Gebruik van voorzieningen

VOORBEELD 1

Een raadslid gaat met de trein naar een partijbijeenkomst van zijn politieke partij. Mag hij het treinkaartje vergoed krijgen uit het fractiebudget?

Antwoord

Nee, het declareren bij de fractie is in overtreding met artikel 7.1 van de gedragscode. Hoewel het van belang is voor het raadswerk dat een raadslid op de hoogte is van de standpunten van zijn partij, wordt het bijwonen van partijbijeenkomsten niet gezien als raadswerk voor de gemeente (geen functionele uitgave). Het fractiebudget is bedoeld voor het tegemoetkomen in de kosten die nauw verbonden zijn met het raadswerk voor de gemeente.

VOORBEELD 2

Een raadslid krijgt voor zijn functie als raadslid de beschikking over een laptop. Hij heeft een adviesbureau en gebruikt deze laptop tevens voor werkzaamheden voor dit adviesbureau. Mag dit?

Antwoord

Nee, dit is in strijd met artikel 7.4 van de Gedragscode. De laptop is ter beschikking gesteld voor de uitvoering van het raadswerk. Van een raadslid wordt verwacht dat hij met deze laptop zorgvuldig en bescheiden omgaat. Het gebruik van de laptop voor eigen werkzaamheden strookt hier niet mee. Hierdoor ontstaan risico's op beschadiging, vroegtijdige slijtage maar ook op onwenselijk gebruik van de laptop.

Artikel 8: Onderlinge omgang

VOORBEELD 1

Op de Nieuwjaarsbijeenkomst zijn twee raadsleden in gesprek. Het gesprek wordt allengs een discussie, die hoog oploopt. Op een goed moment horen de andere aanwezigen het ene raadslid tegen het andere met stemverheffing zeggen: "Die vergadering loopt totaal niet en dat is jouw schuld! Je bent de slechtste voorzitter van West Betuwe, dat vindt iedereen. Is dit aanvaardbaar gedrag?"

Antwoord

Nee, dit gedrag is niet aanvaardbaar en een overtreding van artikel 8.1 van de gedragscode. Een collega raadslid diskwalificeren op deze manier in het openbaar, is niet correct. Het feit dat ook anderen horen wat het raadslid zegt, is hierbij mede van belang.

VOORBEELD 2

Op een bewonersavond legt een manager uit wat de plannen zijn ten aanzien van het herinrichten van een marktplein. De veranderingen zijn fors, de plein zal een half jaar open liggen, en de winkeliers zijn boos: "Wat u zegt klopt helemaal niet."

U zegt ons dat het een half jaar zal duren, maar wij hebben van betrokken ambtenaren gehoord dat dit wel een zéér optimistische inschatting is en dat het plein wel eens veel langer open kan blijven liggen. Dat kost ons onze klanten. We pikken het niet!". In de zaal zitten ook twee raadsleden. Tijdens de eerstvolgende raadsvergadering neemt een van hen het woord en zegt verontwaardigd dat de manager gewoon zat te liegen tegen bewoners. Dat we dit soort ambtenaren toch zeker niet willen in de gemeente en of de portefeuillehouder P&O met spoed een beoordelingsgesprekje met deze man wil voeren. Is dit aanvaardbaar gedrag?

Antwoord

Nee, dit is geen aanvaardbaar gedrag. Het is niet de bedoeling dat in het openbaar ambtenaren persoonlijk worden aangevallen. Dit gedrag is dus in overtreding met artikel 8.1 van de gedragscode. In besloten vorm moet een raadslid dat sterke twijfels heeft ten aanzien van individuele ambtenaren dit natuurlijk kunnen bespreken. Daartoe kan hij zich het beste wenden tot de griffier of de verantwoordelijk portefeuillehouder. In de raad kan hij overigens wel melden dat hij zorgen heeft geuit bij de portefeuillehouder over het functioneren van sommige betrokken ambtenaren.

Artikel 9: Uitvoering gedragscode

VOORBEELD 1

Een raadslid houdt een blog bij op internet dat veel wordt gelezen door inwoners. Het raadslid geeft zijn ongezouten mening over allerlei onderwerpen. Ook over onderwerpen die in de raad besproken worden en over collega-raadsleden uit andere fracties. Op zijn laatste blog suggereert hij dat een collega-raadslid mogelijk via de raad geld regelt voor een stichting waar hij zelf bij betrokken is. Is dit in overeenstemming met artikel 9.2 onder c. van de gedragscode?

Antwoord

Nee, dit is niet de manier waarop je een vermoeden van een schending van de gedragscode meldt. Ten eerste is deze manier van communiceren in tegenspraak met artikel 8 van de gedragscode. Daarnaast geldt dat een raadslid dat vermoedt dat een ander raadslid zich mogelijk schuldig maakt of zal maken aan overtreding van de gedragscode, hierover advies vraagt aan de griffier. Als ook de griffier meent dat er mogelijk sprake is van een schending dan wordt de burgemeester ingelicht en wordt gehandeld volgens de processtappen die op voorstel van de burgemeester zijn gemaakt.